

Особливості відшкодування шкоди, завданої працівником під час виконання службових обов'язків

Михальченко Ю.С., курсант юридичного факультету ІКВС

Науковий керівник: старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін ІКВС *Скриник Л.М.*

Одним із спеціальних деліктів є відповідальність за шкоду, завдану працівником юридичної або фізичної особи. За загальним правилом, шкоду, що завдано працівником під час виконання ним своїх трудових (службових) обов'язків, відшкодує юридична чи фізична особа, з якою цей працівник перебував у трудових відносинах.

Особливість цього делікту полягає, насамперед, у тому, що особа має вчинити протиправне діяння лише за таких умов:

1) якщо між нею та відповідною юридичною чи фізичною особою є трудові правовідносини, що визначено трудовим договором, наказом про прийняття на службу, про переведення на тимчасову роботу в певну організацію, актом обрання на виборну посаду, а також наказами керівного органу, або ж рішенням суду та іншими юридичними актами;

2) якщо шкоди завдано безпосередньо під час виконання трудових обов'язків, тобто коли особа здійснює обумовлену трудовим договором, іншим локальним чи адміністративним актом роботу, як правило, на території юридичної чи фізичної особи протягом робочого часу.

Окрім цих ознак, до складу протиправного діяння за цим деліктом можуть належати: а) наявність цивільних правовідносин підляду, за яких працівник діє за дорученням замовника; б) наявність правовідносин участі (членства) в підприємницьких товариствах, за яких учасник здійснює підприємницьку чи іншу діяльність від імені товариства.

Проте найістотношою особливістю цього деліктного зобов'язання є те, що відмежовано особу, яка фактично завдала шкоди, та особу, яка повинна нести деліктну відповідальність.

Безпосереднім заподіювачем шкоди за ст. 1172 ЦК є:

- працівник (службовець);
- підрядник;
- учасник (член) підприємницького товариства чи кооперативу.

Однак відповідальність за шкоду, якої завдано внаслідок виконання відповідних обов'язків, законодавець покладає відповідно на:

1) юридичну або фізичну особу, з якою він перебуває в трудових (службових) відносинах;

2) замовника за цивільно-правовим договором підляду;

3) підприємницькі товариства, кооперативи, учасником (членом) яких він є.

Шкода уданому разі як умова виникнення обов'язку щодо її відшкодування, якихось особливостей не набуває.

Особливість вбачається у неправомірності поведінки заподіювача шкоди, який при виконанні покладених на нього трудових (службових) обов'язків чи обов'язків за договором підляду за замовленням замовника або здійснюючи представництво (виконуючи доручення) підприємницького товариства чи кооперативу, учасником (членом) яких він є, діяв неналежним чином. А оскільки останній діяв, хоч і неправомірно, але за умов виконання доручень свого роботодавця чи замовника - контрагента за договором підляду чи дорученням підприємницького товариства (кооперативу), то автоматично поведінка останніх набуває ознаки неправомірної.

Для покладання на роботодавця, замовника або підприємницьке товариство чи кооператив обов'язку щодо відшкодування шкоди, завданої працівником,

підрядником, учасником товариства або членом кооперативу, необхідно виявити наявність причинного зв'язку між поведінкою заподіювача шкоди і самою шкодою. Слід з'ясувати, що: а) безпосередній заподіювач шкоди дійсно під час її завдання перебував з юридичною чи фізичною особою у трудових (службових) правовідносинах; б) шкода була завдана під час і безпосередньо при виконанні заподіювачем шкоди покладених на нього обов'язків як на працівника за трудовим договором (контрактом).

Юридична або фізична особа відшкодовує шкоду, завдану їхнім працівником під час виконання ним своїх трудових (службових) обов'язків. Замовник відшкодовує шкоду, завдану іншій особі підрядником, якщо він діяв за завданням замовника. Підприємницькі товариства, кооперативи відшкодовують шкоду, завдану їхнім учасником (членом) під час здійснення ним підприємницької або іншої діяльності від імені товариства чи кооперативу.

Фізична або юридична особа, яка завдала шкоди каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я фізичній особі, зобов'язана відшкодувати потерпілому заробіток (дохід), втрачений ним внаслідок втрати чи зменшення професійної або загальної працездатності, а також відшкодувати додаткові витрати, викликані і необхідністю посиленого харчування, санаторно-курортного лікування, придбання ліків, протезування, стороннього догляду тощо.

У разі каліцтва або іншого ушкодження здоров'я фізичної особи, яка в момент завдання шкоди не працювала, розмір відшкодування визначається виходячи з розміру мінімальної заробітної плати.

Шкода, завдана фізичній особі каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я відшкодовується без урахування пенсії, призначеної у зв'язку з втратою здоров'я або пенсії, яку вона одержувала до цього, а також інших доходів.

Договором або законом може бути збільшений обсяг і розмір відшкодування шкоди, завданої потерпілому каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я.

Моральна шкода, завдана фізичній або юридичній особі неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю, відшкодовується особою, яка її завдала, наявності її вини. Моральна шкода відшкодовується незалежно від вини органів державної влади, органу влади АРК, органу місцевого самоврядування, фізичної або юридичної особи, яка її завдала:

- якщо шкоди завдано каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи внаслідок дії джерела підвищеної небезпеки;

- якщо шкоди завдано фізичній особі внаслідок її незаконного засудження, незаконного притягнення до кримінальної відповідальності, незаконного застосування як запобіжного заходу тримання під вартою або підписки про невиїзд, незаконного затримання, незаконного накладення адміністративного стягнення у вигляді арешту або виправних робіт в інших випадках, встановлених законом.